

Memduhoğlu, H. B., ifti, S. ve zok, H. İ. (2014). İşbirlikli renmenin yabancı dil üretimindeki önemine ilişkin retmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 1-14.

Geliş Tarihi: 14/08/2013

Kabul Tarihi: 21/07/2014

İŞBİRLİKLİ RENMENİN YABANCI DİL ÜRETİMİNDEKİ ÖNEMİNE İLİŞKİN ÜRETMEN GÖRÜŞLERİ

Hasan Basri MEMDUHOĞLU*

Serkan ÇİFTÇİ**

Halil İbrahim ÖZOK***

Z

Bu araştırmanın amacı, işbirlikli renmenin yabancı dil üretimindeki önemine ilişkin retmen görüşlerini belirlemektir. Araştırma genel tarama modelindedir. Araştırmanın evrenini Van il merkezindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 146 İngilizce retmeni, örneklemini ise bu üretmenler arasından amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 77 retmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Batdı (2013) tarafından geliştirilen işbirlikli renme yönteminin dil üretimindeki önemine ilişkin anket kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda, işbirlikli renmenin rencileri etkileşim ve iletişime yönlendirdiği ve rencilerin sosyal gelişimine katkıda bulunduğu bulgusuna ulaşılmıştır. renme üzerinde önemli etkisi olduğu belirlenen işbirlikli renme yönteminin yabancı dil üretiminde daha yaygın ve retim programının bir parası olarak kullanılması nerilmiştir.

Anahtar Szckler: İşbirlikli renme, retmen Grşleri, Yabancı Dil

TEACHERS' VIEWS TOWARDS THE SIGNIFICANCE OF COOPERATIVE LEARNING IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

ABSTRACT

The aim of this study is to determine teachers' views about the significance of cooperative learning in foreign language teaching. The study is general screening model. The population of the study is 146 English teachers working at primary, secondary and high schools of Van during 2012-2013 academic year and the sample is composed of 77 teachers chosen by purposeful sampling method. Survey data was collected with a questionnaire about the significance of cooperative learning method on foreign language teaching, which was developed by Batdı (2013). At the consequence of the study, it was determined that cooperative learning could direct students to interaction and communication, and could provide them social development. It was suggested that cooperative learning which had important influence on learning should be used widespread as a part of foreign language teaching.

Keywords: Cooperative Learning, Teachers' Views, Foreign Language

* Doç Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-posta: hasanmemduhoglu@gmail.com

** Doktora rencisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-posta: serkanciftci65@gmail.com

*** Doktora rencisi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, e-posta: haliliozok@gmail.com

1. GİRİŞ

Öğrenme, yaşamı anlamlı kılan temel olgudur. Sürece aktif bireysel katılım ve etkileşim, anlamlı ve kalıcı öğrenmenin temelini oluşturur. Etkileşim ile gerçekleşen öğrenmelerin temelinde işbirlikli öğrenme yatmaktadır. İşbirliğine dayalı öğrenme, küçük gruplar halinde birlikte çalışan ve birlikte çalıştıkları takdirde ödüllendirilen bir öğretim yöntemini tanımlamakta kullanılan bir terim olarak değerlendirilebilir (Seng, 2006; Baykara 2000: 201). Başka bir ifadeyle işbirlikli öğrenme öğrencilerin temel bir amaca ulaşmak için küçük homojen gruplar oluşturmak suretiyle birbirlerine yardım ederek kendi öğrenmelerini gerçekleştirdikleri bir öğrenme metodudur (Bölükbaş, Keskin ve Polat, 2011). Bu metotla öğrenmenin gerçekleştirilebileceği etkin alanlardan biri de dil öğretimidir.

Dil öğretiminde bireyin belli bir potansiyele sahip olmasının yanında bu potansiyeli harekete geçirecek bir sosyal çevrenin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır (Bozavlı, 2012). İşbirlikli öğrenmede öğrenen sadece kendi öğrenmelerinden değil, aynı zamanda gruptaki arkadaşlarının öğrenmelerinden de sorumludur ve bu öğrenmelerden etkilenir. Bu açıdan işbirlikli öğrenme sosyal çevrede, aktif katılımı ve grup etkileşimiyle gerçekleşir.

Aktif öğrenmeyi esas alan işbirlikli öğrenme, aktif öğrenme yöntemlerinin temelindeki konuşma, dinleme, yazma ve yansımanın kullanıldığı, bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerinde olumlu etkileri kanıtlanmış, işbirliği becerilerinin ön plana çıktığı, temelinde sosyal etkileşim olan, öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilen, zihinsel yeteneklerini kullanmasını sağlayan, kendi öğrenmeleri ile ilgili kararlar almasına olanak veren bir öğretim yöntemidir (Yıldız 1999: 155). Dil öğreniminde daha aktif olan öğrenen çevresindekilerle daha fazla iletişime geçmesinin yanı sıra dil becerilerinin tümünde (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) daha kalıcı ve pratiğe aktarabileceği öğrenmeler gerçekleştirir.

Öğrenen, akranlarından alacağı sözel tepkiler doğrultusunda öğrendiği yabancı dilde belli düzeltmeler yapabilir. İşbirlikli öğrenmenin doğası gereği, grup içinde öğrenilen yabancı dille sürekli hemhal olma, öğrencilerin dili partize ederek ve yaşayarak öğrenmelerini sağlar (Apple, 2006). Öğrenciler işbirlikli öğrenme yönteminde grup içi etkinliklere daha aktif katıldıklarından, yabancı bir dili öğrenmede daha rahat ortamlar yakalamasının yanı sıra öğrenmelerin olduğu ilk andan itibaren bunları kullanabileceği ve geri dönütler alabileceği bir çevreye girer.

İşbirlikli öğrenme yönteminin yabancı dil öğretme sürecindeki en önemli işlevlerinden bir diğeri de bu yöntemin öğrencileri sürekli aktif kılması ve etkileşimle öğrenilen dil aracılığıyla birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlamasıdır (Stenlev, 2003). Uğurlu (2010) öğrencilerin özellikle grup etkileşiminde akranları ya da öğretmenleri ile sözel iletişime geçerek bir özgüven kazandığını ve işbirlikli öğrenme yöntemiyle bireysel öğrenmeleri daha aktif gerçekleştirdiklerini belirtmektedir. Grup içindeki arkadaşlar yabancı dili öğrenmede akran danışmanlığı gibi desteklerle birbirlerine yardımcı olur ve böylece dil öğrenmede birlikte gelişirler (Jacobs ve Kimura, 2013).

Yapılan çalışmalar, işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencileri grup etkileşimine yönlendirdiği ve öğrencilerin dil gelişim süreçlerini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur. Gümüş ve Buluç (2007) dil öğretimi üzerine yaptıkları araştırmada, öğrencilerin işbirlikli öğrenme yöntemiyle ders işlemekten keyif aldıkları ve dersi daha iyi anladıkları, derste daha aktifleştikleri, özgüvenlerinin arttığı ve öğrendiklerini daha

kolay hatırladıkları sonucunu ortaya koymuşlardır. Baş'ın (2012) yaptığı çalışmada, işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin yabancı dil dersine yönelik tutumları ve bu dersteki akademik başarıları üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin önemine ilişkin öğretmenlerin görüşünü belirlemektir.

2. YÖNTEM

2.1. Model, Evren ve Örneklem

Genel tarama modelindeki araştırmanın evrenini 2012-2013 eğitim öğretim yılında Van merkezde ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan 146 İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma, yabancı dil öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemine yer verdiğini belirten 77 öğretmenden oluşan örneklem grubu üzerinde yapılmıştır. Bu açıdan çalışmada amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1.

Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişken	Düzye	F	%
Cinsiyet	Erkek	32	41,6
	Kadın	45	58,4
Okul türü	İlkokul	7	9,1
	Ortaokul	48	62,3
	Lise	22	28,6
Mezun olunan fakülte	Eğitim	35	45,5
	Edebiyat	42	54,5
Toplam		77	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan İngilizce öğretmenleri arasında kadın öğretmenlerin oranı (%58,4) daha yüksektir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu ortaokulda görev yapmakta ve ilköğretim öğretmenlerinin oranı %10’un altındadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin yarısından fazlası edebiyat fakültesi mezunudur.

2.2. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Araştırmada, Batdı (2013) tarafından geliştirilen “İşbirlikli Öğrenmenin Yabancı Dil Öğretimindeki Öneme İlişkin Anket Formu” kullanılmıştır. Bu anket, işbirlikli öğrenme yönteminin dil öğretimindeki önemiyle ilgili öğretmen görüşüne yönelik 15 maddeyi içermektedir. Anket, Likert tipinde, üçlü katılım seçeneği şeklinde derecelendirilmiştir (1: Hiç Katılmıyorum”, “2: Kısmen Katılıyorum”, “3: Tamamen Katılıyorum). Anket işbirlikli öğrenme yönteminin yabancı dil öğretimi üzerindeki etkisini beş alt boyutta (sosyal, psikolojik, bilişsel, duyuşsal ve motivasyon) belirlemeye yönelik hazırlanmıştır. Anketin geçerlik analizi için bakılan maddelerin kapsam geçerlik indeksi (KGI) 0,86 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen kapsam geçerlik indeksi değerinin büyük olması anket maddelerinin kapsam geçerliğinin yüksek olduğunu göstermektedir

(Batdı, 2013). Uygulanan anketin güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .824 olarak bulunmuştur. Araştırmanın verilerinin analizinde betimsel istatistikler (frekans, yüzde, aritmetik ortalama) kullanılmıştır. Maddelerin aritmetik ortalama değerine göre katılım aralığı şu şekilde esas alınmış ve yorumlanmıştır: 1,00-1,67 düşük düzey, 1,68-2,34 orta düzey, 2,35-3,00 yüksek düzey olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

İşbirlikli öğrenme yönteminin yabancı dil öğretimindeki önemine ve öğrencilerin yabancı dil öğrenmeleri üzerindeki etkisine ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada, katılımcı öğretmenlerin anket maddelerine verdikleri cevaplara ilişkin betimsel istatistik sonuçları anketin alt boyutları altında tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.

Yabancı Dil Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme Yöntemine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Boyutlara ve Maddelere Göre Betimsel İstatistik Değerleri

Alt boyut / Madde	Hiç		Kısmen		Tamamen		\bar{X}
	f	%	f	%	f	%	
Sosyal							
1 -Öğrencileri etkileşim ve iletişime yönlendirir	3	3,9	28	36,4	46	59,7	2,56
2 -Bireyin sosyal gelişim ve değişimini sağlar.	5	6,5	35	45,5	37	48,1	2,42
3 -Gerçek hayata dönük sosyal ortamlar sunar	13	16,9	42	54,5	22	28,6	2,12
Bilişsel							
4 -Zayıf ve güçlü yönlerin farkındalığını artırır	13	16,9	42	54,5	22	28,6	2,12
5 -Öğrenmeyi etkileşimsel ve zihinsel bir yolla sağlar	15	19,5	38	49,4	24	31,2	2,12
6 -Bilişsel gelişimi artırır	11	14,3	42	54,5	24	31,2	2,17
Psikolojik							
7 -Dil öğrenmeye yönelik endişe ve kaygıyı azaltır	18	23,4	30	39,0	29	37,7	2,14
8 -Öğrenmeyi eğlenceli kılar	3	3,9	33	42,8	41	53,2	2,49
Duyuşsal							
9 -Duygu düşünce ve hisleri ifade etme fırsatı sunar	10	13,0	36	46,8	31	40,3	2,27
10 -Duyuşsal gelişimi artırır	9	11,7	42	54,5	26	33,8	2,22
11 -Dil öğretimine karşı olumlu tutumlar geliştirir	9	11,7	37	48,1	31	40,3	2,29
12 -Öz-güveni artırır	8	10,4	36	46,8	33	42,9	2,32
Motivasyon							
13 -Öğrencinin kendini motive etmesini sağlar	18	23,4	35	45,5	24	31,2	2,08
14 -Motivasyonu artırarak ders işlenişini canlandırır	4	5,2	28	36,4	45	58,4	2,53
15 -İçsel motivasyonu artırarak etkin katılımı sağlar	12	15,6	33	42,9	32	41,6	2,26

Tablo 2’de görüldüğü gibi sosyal alt boyutta, işbirlikli öğrenmenin “*etkileşimin ön planda tutulduğu sosyal gruplar oluşturur*” ifadesine öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%59,7)

tamamen katılmışlardır. Bu ifadeye hiç katılmayanların oranı çok düşüktür. Bu boyutta “gerçek hayata dönük sosyal ortamlar sunar” ifadesine hiç katılmayanların oranı, boyuttaki diğer ifadelerle oranla daha yüksektir (%16,9). Bu ifadeye öğretmenlerin yaklaşık dörtte biri tamamen katılmışlardır. “Bireyin sosyal gelişim ve değişimini sağlar” önermesine ise öğretmenlerin yarıya yakını tamamen katılmışlardır. Ortalamalara bakıldığında işbirlikli öğrenmenin öğrencileri etkileşim ve iletişime yönlendirdiği (\bar{X} =2,56) ile bireyin sosyal gelişim ve değişimini sağladığı (\bar{X} =2,42) ifadelerine öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldığı; buna karşın gerçek hayata dönük sosyal ortamlar sunduğu (\bar{X} =2,12) görüşüne ise orta düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Tabloda bilişsel alt boyutla ilgili maddelerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, bu maddelerin tümüne öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdiği görülmektedir. Bu alt boyutta işbirlikli öğrenmenin “zayıf ve güçlü yönlerin farkındalığını artırır” ifadesine öğretmenlerin yarıdan fazlası (%54,5) kısmen katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeye hiç katılmadığını belirten öğretmenlerin oranı düşük olmakla birlikte (%16,9), bu oran diğer maddelerdeki katılmıyorum seçeneğiyle kıyaslandığında görece yüksek sayılır. Bilişsel alt boyutun “öğrenmeyi etkileşimsel ve zihinsel bir yolla sağlar” maddesine öğretmenlerin yaklaşık olarak yarıya yakını kısmen katıldığını (%49,4) belirtmiştir ve bu ifadeye tamamen katılanların oranı da yüksektir (%31,2). Bu boyutta, “bilişsel gelişimi artırır” ifadesine öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%54,5) kısmen katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeye öğretmenleri yaklaşık üçte biri tamamen katıldığını belirtirken (%31,2), hiç katılmadığını belirten öğretmenlerin oranı düşüktür (%14,3).

Tablo 2’de görüldüğü gibi işbirlikli öğrenmenin psikolojik etkilerine ilişkin boyuttaki “dil öğrenmeye yönelik endişe ve kaygıyı azaltır” ifadesine kısmen (%39) ve tamamen (%37,7) katıldığını belirten öğretmenlerin oranı birbirine yakındır. Bu ifadeye öğretmenlerin yaklaşık dörtte birine yakını hiç katılmamıştır (%23,4). Bu oran diğer maddelerdeki katılmıyorum seçeneğiyle karşılaştırıldığında yüksek sayılır. Psikolojik alt boyutta, işbirlikli öğrenmeye ilişkin “öğrenmeyi eğlenceli kılar” ifadesine öğretmenlerin yarısından çoğu (%53,2) tamamen katılmışlardır. Öte yandan aynı ifadeye öğretmenlerin önemli bir kısmı da (%42,9) orta düzeyde katıldığını belirtmiştir. Bu ifadeye katılmayan öğretmenlerin oranı oldukça düşüktür (%3,9). Maddelerin aritmetik ortalamalarına bakıldığında öğretmenlerin, işbirlikli öğrenmenin öğrencilerde dil öğrenmeye yönelik endişe ve kaygıyı azalttığı (\bar{X} =2,17) ifadesine orta düzeyde; öğrenciler için öğrenmeyi eğlenceli kıldığı (\bar{X} =2,49) ifadesine ise yüksek düzeyde katılım gösterdikleri saptanmıştır.

Duyuşsal alt boyutu ölçmeye yönelik olan dört maddenin aritmetik ortalamalarına bakıldığında (\bar{X} =2,22 ile 2,32 arasında) öğretmenlerin bu alt boyuttaki tüm maddelere orta düzeyde katıldıkları görülmektedir. İşbirlikli öğrenmenin “duygu, düşünce ve hisleri ifade etme fırsatı sunar” ve “özgüveni artırır” ifadelerine öğretmenlerin benzer şekilde yaklaşık yarısı (% 46,8) kısmen katıldıklarını belirtirken geriye kalanların çoğu tamamen katıldıklarını, % 10 civarında bir kısmının ise hiç katılmadığı görülmektedir. “Duyuşsal gelişimi artırır” önermesine ise öğretmenlerin yarısından fazlası (% 54,5) kısmen katıldığını, üçte birlik bir kısmı ise tamamen katıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin işbirlikli öğrenme ile “dil öğretimine karşı olumlu tutumlar geliştirir” ifadesine öğretmenlerin çok büyük kısmı orta düzeyde (% 48,1) ya da tamamen (% 40,3) katıldıklarını belirtmiştir. İşbirlikli öğrenmenin duyuşsal yararlarını vurgulayan bu

boyuttaki ifadelerle bir bütün olarak bakıldığında katılımcıların yaklaşık onda dokuzu kısmen ya da tamamen katıldıklarını, onda biri ise katılmadığını belirtmiştir.

Araştırmanın son alt boyutu olan motivasyon alt boyutuyla ilgili verileri incelediğimizde, işbirlikli öğrenmenin “*motivasyonu artırarak ders işlenişini canlandırdığı*” maddesine öğretmenlerin büyük bir kısmının (%58,4) tamamen katıldığı, çok az öğretmenin (% 5,2) hiç katılmadığı görülmektedir. “*Öğrencinin kendini motive etmesini sağlar*” ifadesine hiç katılmayanların oranı bu boyuttaki diğer maddelerin oranına göre yüksektir ve öğretmenlerin yaklaşık dörtte birlik kısmı hiç katılmadığını belirtmiştir. Motivasyon boyutundaki son madde olan “*işsel motivasyonu artırarak etkin katılımı sağlar*” ifadesine kısmen veya tamamen katılan öğretmenlerin oranı neredeyse aynıdır. Bu ifadeye hiç katılmadığını belirten öğretmenlerin oranı ise %15,6’dır. Motivasyon alt boyutundaki maddelere verilen cevapların aritmetik ortalamasına bakıldığında ise işbirlikli öğrenmenin dersin işlenişini canlandırdığına ($\bar{X}=2,53$) öğretmenlerin yüksek düzeyde katıldıkları, diğer taraftan ise işbirlikli öğrenmeyle öğrencinin kendini motive ettiği ($\bar{X}=2,08$) ve işsel motivasyonu arttırdığı ($\bar{X}=2,26$) ifadelerine orta düzeyde katıldıkları belirlenmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın bulguları, işbirlikli öğrenmenin yabancı dil öğretimindeki etkisini ortaya koyabilecek alt boyutlara ayrılarak verildiğinden, her alt boyutu ayrı değerlendirmek ve sonuca ulaşmak daha faydalı olacaktır. Bu bağlamda, araştırmanın alt boyutlarından ilki olan sosyal alt boyuta bakıldığında işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde yüksek düzeyde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal alt boyuttaki maddeler göz önüne alındığında işbirlikli öğrenmenin öğrencileri etkileşim ve iletişime yönlendirdiği alınan sonuçlarla ortaya konmuştur. Bu alt boyuttaki bulgular işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin sınıf içi etkileşimlerini arttırdığı, kişiler arası iletişim becerilerini geliştirdiği, öğrencilerin sosyal gelişim ve değişim alanlarına etkisinin olduğunu destekler niteliktedir. Bu doğrultuda yapılan daha önceki çalışmalar da işbirlikli öğrenmenin öğrencinin sosyalleşmesi ve iletişime katılmasını noktasındaki etkisini vurgulamaktadır. Duxbury ve Tsai (2010) yaptıkları çalışmada işbirlikli öğrenmenin öğrencilere öğrendikleri yabancı dili daha sık kullanma imkanı tanıdığını ve motive edici sınıf içi etkinlikler oluşturarak öğrencileri birbirleriyle iletişime sevk ettiğini ortaya koymuşlardır.

Bu bağlamda işbirlikli öğrenmenin dil öğretme sürecinde öğrencilerin sosyal yönlerinden özellikle etkili iletişim becerilerini geliştirdiği, bu yöntemle öğretim yapılan bir sınıfta sadece öğrenme konusunda değil aynı zamanda sosyal etkileşim konusunda da ilerleme kaydedildiği belirtilmektedir (Uğurlu, 2010). Ayrıca işbirlikli öğrenmenin gerçek hayat ortamlarına benzer ortamlar sunması, öğrenciler öğrendiklerini grup içinde etkin olarak pratiğe dökme imkanı bulur. İşbirlikli öğrenme yönteminin uygulandığı bir ortamda öğrenciler, yalnız başına öğreneceklerinden daha da aktif olurlar ve arkadaşlarıyla başarıya motive olmayı ve öğrenme amaçlarına ulaşmak için birbirlerinin öğrenmelerinden faydalanmayı amaçlarlar (İstifci ve Kaya, 2011). Aynı zamanda teorik anlamda öğrenilen dil becerilerini, öğrencilerin işbirlikli öğrenmeyi esas alan etkileşime dayalı sosyal ortamlarda pratiğe dökerek daha kalıcı öğrenme gerçekleştirmelerine imkan sağlar. Batdı (2013) yaptığı çalışmada, işbirlikli öğrenme yönteminin daha çok öğrencilerin sosyal yönünü geliştirdiği ve sosyal ortamlar oluşturduğu öğrenciler

arasında etkileşimi daha da arttırarak kalıcı öğrenmeler oluşturduğu sonucuna varmıştır. Bu önermeler yapılan bu çalışmanın bulgularıyla da desteklenir durumdadır. Diğer bir ifadeyle işbirlikli öğrenme yöntemi, dil öğrenme sürecinde öğrencileri iletişim becerilerini etkili bir şekilde kullanmaya ve grup içi etkinliklere katılmaya sevk etmektedir. Sonuç olarak sosyal alt boyutu ölçmede kullanılan maddelere öğretmenlerin verdikleri cevaplardan anlaşılacağı gibi işbirlikli öğrenme, öğrencilere gerçek hayat şartlarına benzer ortamlar sunarak onların sosyal anlamda daha aktif olmalarını sağlar.

Araştırmanın bir diğer alt boyutu olan bilişsel alt boyutta öğretmenlerin görüşü alınarak elde edilen verilerden, işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin bilişsel öğrenmeleri ve gelişimleri üzerinde orta düzeyde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, işbirlikli öğrenme yöntemi ile gerçekleştirilen etkinliklerde öğrencilerin zayıf ve güçlü yönlerinin farkına vardıklarını, kendi hatalarını fark ettiklerini ve bu hatalarını düzeltme yolunu seçtikleri görüşünü savunmuşlardır. Bilişsel etkileşim içerisine girerek kendi hatalarını fark etmeleri aslında işbirlikli öğrenmenin temel kazanımlarındandır. Johnson ve arkadaşları (2000) yaptıkları meta analiz çalışmasında, işbirlikli öğrenme yöntemi ile yapılan aktivitelerin özellikle öğrenmeyi en üst seviyeye çıkardığı sağlıklı bilişsel gelişimi kolaylaştırdığı ve öğretimin önemli dönütü olarak öğrencilerde kendi özelliklerinin farkındalığını oluşturduğunu ortaya koymuşlardır.

Yabancı dil öğretiminin işbirlikli öğrenme yöntemi ile öğrencilere daha fazla iletişim ortamı sağlayarak zihinsel süreçler geliştireceği düşüncesine katılan öğretmenler gibi, Uğurlu (2010) da yaptığı tez çalışmasında, öğrencilerin yabancı dili kullanarak etkili bir şekilde iletişime geçmelerinin eleştirel düşünme becerilerine katkı sunacağını belirtmiştir. Araştırmada işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencileri grup içi etkinliklere dahil ederek analitik düşünmeye ve sorunlara çözüm yolları aramaya sevk ettiği görülmüştür. Parveen ve arkadaşları (2011) yaptıkları araştırmada benzer bir sonuca ulaşarak, işbirlikli öğrenmenin öğrencileri hem bilişsel açıdan geliştirdiğini hem de etkinliklere aktif olarak katıldıklarından öğrencileri olgunlaşmasına katkıda bulunduğunu saptamışlardır. Bu görüşten hareketle işbirlikli öğrenme yönteminin kullanılmasıyla öğrenmelerde zihinsel süreçlerin belli bir düzeyde aktif kılındığı sonucuna ulaşılabılır. Zihinsel süreçlerin aktif kılınması öğrencilere bilişsel farkındalık kazandırır. Lara ve Raparaz (2007) yaptıkları bir çalışmada işbirlikli öğrenme yönteminin uygulandığı bir ortamda öğrencilerin, öğrenme sürecinde öğretmenlerin dışında akranlarından da yardım aldıklarını, bilişsel gelişim açısından öğrenmelerinin kalıcı olduğunu ve bilişsel anlamda daha yüksek bir düzeye ulaştıklarını belirtmiştir.

Çalışmanın psikolojik alt boyutunda elde edilen bulgulara göre, öğretmenler işbirlikli öğrenme yöntemi ile oluşturulan ortamlarda endişe ve kaygı etmenlerinin azaldığını ve bu öğrenme yönteminin etkin bir şekilde işlediğini ifade etmişlerdir. Bu bulgu, işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilere rahat, kaygı düzeyi düşük ve kendilerini özgürce ifade edebilecekleri bir öğrenme ortamı sunma potansiyeli taşıdığına kanıtı olarak değerlendirilebilir. Buna göre, yabancı dil öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrenmeyi eğlenceli ve çekici kıldığı ifade edilebilir. Dolayısıyla bu yöntemin dil öğretiminde, öğrenmeyi engelleyen faktörleri azalttığını ve öğrenmeyi eğlenceli kıldığını söyleyebiliriz.

Yıldız (1999) işbirlikli öğrenmeyi, aktif öğrenme yöntemlerinin temelindeki konuşma, dinleme, yazma ve yansımanın kullanıldığı, bilişsel ve duyuşsal öğrenme ürünleri üzerinde olumlu etkileri kanıtlanmış bir öğretim yöntemi olarak tanımlamaktadır. Bu

çalışmanın duyuşsal alt boyutunda da, dil öğretiminde işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin duyuş ve düşüncelerini rahat bir şekilde ifade edebilecekleri bir ortam hazırladığı görüşüne öğretmenlerin orta düzeyde katıldıkları ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerde duyuşsal farkındalığı kısmen artırdığı söylenebilir. Duyuşsal gelişimi artırdığı yönündeki görüş öğretmenler tarafından desteklenmektedir, bu da işbirlikli öğrenmenin dil öğretiminde olumlu tutumlar geliştirmede yardımcı olduğu düşüncesini desteklemekle birlikte diğer bir alt boyut olan motivasyonu da olumlu etkilediği düşüncesini ortaya koyabilir. Çalışmanın verilerine bakıldığında, öğrencilerin işbirlikli öğrenme yöntemi ile dil öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirdiği, dili sevdiği ve bu yönde öğrencileri dil öğrenmeye teşvik ettiği ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin öğretmenlere ve kendilerine güvenin önemli rol oynadığı dil öğretiminde, işbirlikli öğrenme yönteminde kullanılan tekniklerle öğrenciler grup içi etkileşimlerde özgüven kazanarak düşüncelerini daha rahat ifade etme fırsatını bulmaktadır. Bu durumu destekleyen araştırmalarıyla Aydın ve Alakuş (2009), işbirlikli öğrenme yönteminin duyuşsal alandaki gelişmelere önemli katkıları olduğunu, bu yöntemin sosyal becerilerin gelişmesi, heyecan ve endişenin giderilmesi, öğrencilerin derslere ve okula karşı olumlu tutum geliştirmeleri üzerinde olumlu etkisi olduğunu ifade etmesi bu yöntemin önemini göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin işbirlikli öğrenme yöntemiyle öğrenmeye istekli olmaları, dil öğrenme sürecinde iletişimi sekteye uğratan heyecan faktörünü ortadan kaldırmaktadır.

Araştırmanın başka bir boyutunda işbirlikli öğrenme yönteminin dil öğretiminde öğrencilerin motivasyonunu artırdığı görüşüne öğretmenlerin orta düzeyde katıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, öğrencilerin bu yöntem aracılığıyla bireysel ve grup içi öğrenmelerindeki motivasyonlarını artırarak dil öğrenmeye olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür. Ancak bu etkinin öğrencinin kendini motive ettiği ifadesine hiç katılmadığını belirten öğretmen oranının diğer maddeler göz önüne alındığında görece yüksek oran olduğu görülmektedir. Dolayısıyla işbirlikli öğrenmenin dersin işlenişini canlandırdığına yüksek düzeyde katılan öğretmenler aynı etkinin öğrencide bu oranda gözükmediğini belirtmişlerdir. Başka bir ifadeyle işbirlikli öğrenmenin, öğrencileri öğrenmeye istekli olma konusunda kısmen desteklediği belirlenmiştir. Oysa literatürde grup içi etkileşimi temel alan işbirlikli öğrenme yönteminin, bu yöndeki etkinliklerle öğrencilerin motivasyonunu arttıran etkisi belirtilmektedir. Bozavlı (2012) anadil ediniminde olduğu gibi yabancı dil öğreniminde de dilsel becerileri geliştirme bakımından sürekli başka bireylerin varlığına ihtiyaç duyulacağını, dolayısıyla da bu anlayışla oluşturulan gruplarda yapılan çalışmaların klasik yöntemlere göre, hem öğrenende daha fazla karşılıklı etkileşim sayesinde dili yeterince kullanma fırsatı yaratacağını hem de birlikte çalışmayı isteyen bireylerin bir araya gelmesiyle onlarda öğrenme motivasyonunu yükselteceğini dile getirmiştir. Sciliano da (2011) işbirlikli öğrenme yönteminin amaçlarından birinin, grup üyelerinin her çalışmada verilen göreve odaklanması ve öğrencilerin birbirlerini etkileyerek motivasyonlarını desteklemesi olduğunu belirtmektedir. İşbirlikli öğrenme yönteminin önemiyle ilgili yabancı dil öğretmenlerinin görüşleri, dil öğretimde başarıyı yakalamak için temel etmenlerden biri olan içsel motivasyonun bu yöntem ile arttığını ve ders içi motivasyonla birlikte derse etkin katılım sağlandığını ortaya koymaktadır. İşbirliğine dayalı öğrenmede öğrenenlerin öğrenmeye dönük motivasyonlarında iki değişken önemlidir. Bunlar; (a) pozitif sosyal kolaylaştırıcılar ve küçük işbirlikçi gruplarla benzer anlaşmalar sağlama, ve(b) karar verme sürecine öğrenenlerin de katılımını sağlama şeklindedir (Sharan ve Shavlov 1990: 173). Karar verme sürecine dahil olan öğrencilerin küçük işbirlikleri yaparak da

özgüvenlerini arttırmaları öğrencilerin daha fazla içsel motivasyonu sağlamalarına olanak sağlamaktadır.

İşbirlikli öğrenmenin öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki etkisine ilişkin öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak yapılan bu araştırma sonucuna göre, işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin öğrenmeleri konusunda önemli avantajlar sağladığı belirlenmiştir. İşbirlikli öğrenme yöntemi öğrencinin öğrenme sürecindeki hızını arttırarak, onu öğrenme için motive eder, bilgi ve becerilerini geliştirerek onu süreçte aktif tutar (Liang, 2002). Zira işbirlikli öğrenme sürekli etkileşim ve öğrenme sürecinde öğrencinin birlikte çalışma ve rekabet duygularını canlı tutar (Mandal, 2009). Dil öğretim sürecinde farklı boyutlarıyla öğrencilerin öğrenmelerini geliştiren işbirlikçi öğrenmede ön plana çıkan grup içinde rekabet ve yarışma (Saban 2000: 140) ortamı, öğrencilerin motivasyonlarını arttırdığı gibi akademik başarıları üzerinde de olumlu etkisi olduğu belirtilmektedir. Parveen (2012) yaptığı çalışmada, işbirlikli öğrenme yöntemi ile öğretim yapılan ortamlarda, öğrencilerin klasik rutin yöntemlerle öğrenen öğrencilere göre akademik başarı düzeylerinin arttığını ortaya koymuştur. Öğretmenlerin, işbirlikli öğrenmenin öğrencilerin motivasyonunu arttırarak dersin işlenişini canlandırdığı yönündeki görüşleri de bu savı desteklemektedir.

Bu konudaki daha önceki çalışmalar irdelendiğinde ve bu çalışmanın sonuçları dikkate alındığında, dil öğretiminde işbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin öğrenmeleri üzerindeki olumlu etkisi göz ardı edilemez. Bu bağlamda, dil öğretim programlarında, öğrencileri öğrenme sürecinde aktif kılan ve daha kalıcı öğrenmeler sağlayan işbirlikli öğrenme yöntemine yeterince yer verilmelidir. Okulun öğrenciler açısından bir sosyalleşme merkezi olduğu düşünüldüğünde, okula gelen öğrenciler sosyal becerilerden yoksun durumdadırlar. Bu noktada öğretmenler işbirlikli öğrenme yöntemini kullanarak öğrencilerin etkili iletişim, liderlik, güven, motivasyon ve grup içindeki becerilerini kullanma özelliklerini geliştirebilir (Bobbette, 2012). Diğer taraftan öğretmenlerin işbirlikli öğrenme yöntemini kullanırken bireysel ihtiyaçların farkına varması, bu yöntemde kullanılan stratejilerin daha etkili olmasını sağlayacaktır (Bobbette, 2010). Öğrencileri bu noktalarda destekleyecek öğretmenlerin de yabancı dil öğretiminde işbirlikli öğrenme yöntemini kullanırken belli bir eğitime tabi tutulmaları ve yeterince donanımlı olmaları sağlanmalıdır.

Yabancı dil öğretimine yönelik eleştirilerden biri öğretilen dilin aktif olarak kullanılmamasıdır. Sadece teorik öğrenmeyle sınırlı kalan, pratik yaşama aktarılmayan öğrenmelerin kalıcı olması zorlaşır. Canlı bir varlık olarak kabul edilen dilin öğretiminde, dilin yaşamda aktif şekilde kullanılması ve pratiğe aktarılması amaca uygun öğrenilmesini destekler. Bu anlamda öğrenilen dilin etkin bir şekilde kullanılmasını ve sosyal ortamda grup etkileşimiyle pekişmesini sağlama potansiyeli taşıyan işbirlikli öğrenme, yabancı dil öğrenme sürecinde başvurulabilecek başlıca yöntemlerden biridir. Bu noktada Türkiye’de gelişim aşamasında olan ve önemli sorunların yaşandığı yabancı dil öğretiminde, aktif katılıma, işbirliğine ve etkileşime dayalı işbirlikli öğrenme yöntemi, bu sorunların aşılması, dilin daha işlevsel, pratiğe dökülebilir ve daha kalıcı öğrenmelerin oluşması yönünde katkı sağlama potansiyeli taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Apple, M. (2006). Language learning theories and cooperative learning techniques in the EFL classroom. *Doshisha Studies in Language and Culture*, 9 (2), 277-301.
- Aydın, S. ve Alakuş, A. O. (2009). İşbirlikli Öğrenmeyle Görsel Sanatlar Dersini İşlemenin Öğrencilerin Başarısına ve Öğrenilenlerin Kalıcılığına Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 63-77.
- Baş, G. (2012). The Effects of Cooperative Learning Method on Students'achievement and Attitudes Towards English Lesson. *Journal of Theory and Practice in Education*, 8 (1), 72-93.
- Batdı, V. (2013). İşbirlikli Öğrenmenin Yabancı Dil Öğretimindeki Öneme İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 158-165.
- Baykara, K. (2000), "İşbirliğine Dayalı Öğrenme Teknikleri Ve Denetim Odakları Üzerine Bir Çalışma". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 201-210,.
- Bobbette, M..M. (2010). Cooperative Learning: Teacher Use and Social Integration. *The University of Texas at Brownsville Journal*, (8), 11-18.
- Bobbette, M.M. (2012). Teaching Cooperative Learning With Children's Literature. *National Forum of Teacher Education Journal*, 22(3), 33-51.
- Bozavlı, E. (2012). İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yöntemiyle Yabancı Dil Öğretimi (Psikolinguistik Model). *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 31-40.
- Bölükbaş, F., Keskin, F. & Polat, M. (2011). The Effectiveness of Cooperative Learning on The Reading Comprehension Skills in Turkish as A Foreign Language. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – October*, 10(4), 330-335.
- Doymuş, K., Şimşek, Ü. ve Şimşek, U. (2005). İşbirlikli Öğrenme Yöntemi Üzerine Derleme: İşbirlikli Öğrenme Yöntemi ve Yöntemle İlgili Çalışmalar. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 59-83.
- Duxbury, G.J. ve Tsai, L. (2010). The Effects Of Cooperative Learning On Foreign Language Anxiety: A Comparative Study Of Taiwanese And American Universities. *International Journal of Instruction* 3 (1), 3-18, ISSN: 1694-609X.
- Gümüş, O. ve Buluç, B. (2007). İşbirliğine Dayalı Öğrenme Yaklaşımının Türkçe Dersinde Akademik Başarıya Etkisi ve Öğrencilerin Derse İlgisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (49), 7-30.
- Istıfıcı, İ. ve Kaya, Z. (2011). Collaborative Learning In Teaching A Second Language Through The Internet. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 11 (3), 88-94.
- Jacobs, G., & Kimura H.(2013). Encouraging Second Language Use in Cooperative Learning Groups. *Eltweekly Research Paper*,, 5 (20), 8-16.
- Johnson, D. W., Johnson, R. T. ve Stanne, M. B. (2000). *Cooperative Learning Methods: A Meta-Analysis*. University of Minnesota, Minnesota

- Lara, S. ve Reparaz, C. (2007). Effectiveness of Cooperative Learning Fostered by Working With Webquest. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, ISSN:1696-2095, 3, 731-756.
- Liang, T. (2002). *Implementing cooperative learning in efl teaching: process and effects*. Master thesis, National Taiwan Normal University, Taiwan.
- Mandal, R.R. (2009). Cooperative Learning Strategies to Enhance Writing Skill. *The Modern Journal of Applied Linguistics*, 1(2), 93-102.
- Parveen, Q., Batool, S. (2012). Effect of Cooperative Learning on Achievement of Students in General Science At Secondary Level. *International Education Studies*, 5, 154-158.
- Parveen, Q., Mahmood, S. T., Mahmood, A. ve Arif, M. (2011). Effect Of Cooperative Learning On Academic Achievement Of 8th Grade Students In The Subject Of Social Studies. *International Journal Of Academic Research*, 3(1), 950-954.
- Saban, A. (2000). *Öğrenme, Öğretme Süreci*. Ankara: Nobel,.
- Sciliano, J. I. (2001). How to Incorporate Cooperative Learning Principles in The Classroom: It's More Than Just Putting Students in Teams. *Journal of Management Education*, 25(1), 8-20.
- Seng, T.H. (2006). *Cooperative learning and achievement in english language acquisition in a literature class in a secondary school*. Master thesis, University Teknologi, Malaysia.
- Sharan, S. and SHAVLOV, A. (1990), "Cooperative Learning, Motivation to Learn and Academic Achievement". Shlomo Sharan, Praeger (Ed.), *Cooperative Learning, Theory and Research* içinde (ss. 173-203). USA.
- Stenlev, J. (2003). Cooperative Learning in foreign language teaching. 03.07.2013 tarihinde. <http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/Espr25/Stenlev.pdf>. sitesinden alınmıştır.
- Uğurlu, S. (2010). *Developing critical thinking skills through cooperative learning*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova.
- Yıldız, V. (1999), "İşbirlikçi Öğrenme İle Geleneksel Öğrenme Grupları Arasındaki Farklar", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (17), 155-163.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In this study, it is aimed to expose the effect of cooperative learning on foreign language teaching in the view of English teachers. Cooperative learning can be thought as a term to define a teaching method that students study as a group and rewarded if they can do it (Seng, 2006; Baykara 2000: 201). In other words cooperative learning is a method in which students learn in their own way by making homogeny little groups and helping each other (Bölükbaş, Keskin ve Polat, 2011). And one of the most effective areas to use this method is language teaching.

Cooperative learning is also a method having positive effects on cognitive and affective learning products and putting forward the cooperative talents (Yıldız 1999: 155). Students who are more active during the language learning, get more lasting and practical trainings on all language skills (reading, writing, speaking and listening). In the process of language teaching, cooperative learning method has another important function to make students active and constantly interaction to communicate with each other through the learnt language (Stenlev, 2003). So in this study, it is aimed to determine the significance of the cooperative learning in foreign language teaching from the view of foreign language teachers.

Method

The population of the study is 146 English teachers working at primary, secondary and high schools of Van during 2012-2013 academic year and the sample is composed of 77 teachers chosen by purposeful sampling method. Survey data was collected with a questionnaire about the significance of cooperative learning method on foreign language teaching, which was developed by Batdı (2013). It is named "Questionnaire about the Significance of Cooperative Learning on Foreign Language Teaching. This questionnaire consists of 15 items aimed at the importance of cooperative learning on language teaching. It is a three point likert scale ranked as 1: Disagree, 2: Partly Agree, 3: Exactly Agree. And this questionnaire consists of five sub dimensions (social, psychological, cognitive, affective and motivation). Validity analysis of the questionnaire was done and content validity index was counted as 0,86. For reliability it was looked to Cronbach alpha internal consistency, and found as 0.824. In data analysis descriptive statistics (frequency, percent, arithmetic average).

Findings

In social sub dimension most of the teachers (% 59,7) exactly agreed with the expression that cooperative learning "constitutes social groups prioritizing interaction". The rate of teachers who disagree to this expression is so little. In this sub dimension the rate of disagreeing for this item "it submits social settings directing real life" is higher comparing with other items. One quarter of teachers exactly agree to this expression. The proffer "it supports individual's social developing and changing" was exactly agreed by almost half of teachers.

When examining the arithmetic averages of the items in cognitive sub dimension, teachers agreed to all these items at medium level. In this sub dimension more than half

of the teachers (% 54,5) partly agreed with the expression "it raises awareness of one's weakness and strength". The rate of teacher who disagree to this expression is low (% 16,9). Nearly half of the teachers (% 49,4) partly agree to the item "it provides transactional and intellectual learning", and the rate of teachers who exactly agree to this item is high (% 31,2).

In another sub dimension looking into psychological effects, the rates of teachers who partly agree (% 39,1) and who exactly agree (% 37,7) are similar. On the other hand, the rate of teachers who disagree (% 23,4) to this item is one of the most highest rates among the results. In psychological sub dimension the other expression "it makes learning funny" was agreed by more than half of the teachers (% 53,2).

Considering the arithmetic averages (between 2,22 and 2,32) of four items in cognitive sub dimension, it can be seen teachers agree all the items in medium level. Almost half of the teachers (% 46,8) similarly partly agree with two items "cooperative learning submit students express emotions, thoughts and feelings" and "it increases self confidence". And the rate of the teachers who disagree with these items about % 10. Meanwhile more than half of the teachers (% 54,5) agree with the expression "it raises cognitive development". One third of the teachers disagree with this item. Approximately nine tenths of the teachers partly or exactly agree with the item "it develops an attitude towards language learning".

The last sub dimension of the study is motivation. A major part of the teachers (% 58,4) exactly agree to the item "cooperative learning spirit the lesson up increasing the motivation", and very few teachers (% 5,2) disagree with this item. Besides one quarter of the teachers do not agree with the item "it makes students provide their own motivation". The last item in this sub dimension "it supply active participation by increasing the inner motivation" was partly or exactly agreed by similar rates of teachers.

Result

At the consequence of the study, it was determined that cooperative learning could direct students to interaction and communication, and could provide them social development. Cooperative learning increases the students' learning speed and motivates them to learn, improve knowledge and skills during the training process which they are more active (Liang, 2002). Likewise, cooperative learning keeps the feelings of studying together and competition (Mandal, 2009). In the process of language teaching, cooperative learning has positive effect on academic achievement as increasing the motivation at the stage of competition and racing (Saban, 2000). Parveen (2012) put forward that students who learn with cooperative learning have more academic success than the other students who learn with classic routine learning methods. In this study from the view of teachers, cooperative learning increases the motivation of the students, so we can say it has positive effect on achievement.

When looking into the previous studies and the consequences of this study, it's non ignorable that cooperative learning has positive effects on foreign language learning. In this context, cooperative learning method should take more place in language teaching programs as this method makes students more active in the process and provides more permanent learning.

In the process of foreign language teaching, it is criticized that taught language is not put into practice. It is hard to make learning permanent if learning stuff is limited with just theoretical. Learning more practical and using learnt stuff in life actively are points to take into consideration during the language teaching process. In this sense, cooperative learning is one of the major methods which have potential to support teaching in these aspects. On the other hand, there are some problems at foreign language teaching in Turkey. So cooperative learning can help to solve some problems at language teaching as it has potential to get more permanent and practical learning at language teaching process.